

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Філософський факультет
Кафедра філософії та методології, доктор філософських наук
Навчально-науковий інститут права
Кафедра інтелектуальної власності, кандидат юридичних наук
Географічний факультет
Кафедра геодезії, картографії та землеустрою

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
факультету навчальної роботи Володимир ПАСЬКО
«29» 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
“МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З
ОСНОВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ”
для студентів

галузі знань
спеціальності
освітньої програми
вид дисципліни

Е Природничі науки, математика та статистика
Е4 Науки про Землю
Ґрунтознавство, земельні ресурси та територіальне
планування
обов’язкова

форма навчання	денна
навчальний рік	2025/2026
семестр	2
Кількість кредитів ЄКТС	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
форма підсумкового контролю	іспит

Викладачі: **Сидоренко Лідія Іванівна**, професор кафедри філософії та методології, доктор філософських наук, професор.

Харченко Олеся Степанівна, доцент кафедри інтелектуальної власності, кандидат юридичних наук, доцент.

Бондаренко Едуард Леонідович, професор кафедри геодезії та картографії, доктор географічних наук, професор.

Пролонговано: на 2026/27 н. р. _____ (_____) “__” _____ р.;
на 2027/28 н. р. _____ (_____) “__” _____ р.

Розробники:

Сидоренко Лідія Іванівна, професор кафедри філософії та методології,
доктор філософських наук, професор.

Харченко Олеся Степанівна, доцент кафедри інтелектуальної власності,
кандидат юридичних наук, доцент.

Бондаренко Едуард Леонідович, професор кафедри геодезії та картографії,
доктор географічних наук, професор.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри землезнавства та геоморфології

(підпис)

Сергій БОРТНИК

(прізвище та ініціали)

Протокол № 20 від «27» червня 2025 року

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 7 від «27» серпня 2025 року

Голова науково-методичної комісії

Наталія КОРОГОДА

27 серпня 2025 року

1. Мета навчальної дисципліни – розширити у студентів базові знання з методології та організації наукових досліджень, основ інтелектуальної власності у галузі ґрунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування, а також забезпечити набуття ними нових компетентностей, у тому числі й для виконання кваліфікаційної роботи магістра.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни: наявність освітнього ступеня бакалавра, успішне опанування дисциплін 1-го семестру навчання в магістратурі.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Програма навчальної дисципліни складається з таких тематичних частин:

1. Загальні питання методології та організації наукових досліджень.
2. Основи інтелектуальної власності.
3. Організація проведення наукового дослідження в сфері наук про Землю зі спеціалізацією з ґрунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування.

4. Основні завдання навчальної дисципліни:

– розширити знання, уміння та навички проведення наукових досліджень у галузі ґрунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування шляхом формування у здобувачів нових загальних і спеціальних (фахових) компетентностей;

– удосконалити вміння виокремлювати актуальні напрями наукових досліджень у зазначеній галузі та формулювати основні обов'язкові структурні елементи науково-дослідницької роботи (НДР), обирати дієві методологічні засоби, забезпечувати встановлення прав інтелектуальної власності на виконані НДР;

– виробити навички проведення аналізу різномірних інформаційних джерел, нормативно-правових документів тощо, необхідних для проведення наукових досліджень;

– сформувати вміння застосовувати системний підхід під час вивчення основних теоретичних положень курсу.

Дисципліна спрямована на досягнення таких загальних і спеціальних (фахових) компетентностей випускника:

- ЗК02. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми.
- ЗК06. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу та синтезу.
- ЗК07. Здатність розробляти та управляти проектами.
- СК03. Розуміння планети як єдиної системи, найважливіших проблем її будови та розвитку.
- СК04. Володіння сучасними методами досліджень, які використовуються у виробничих та науково-дослідницьких організаціях при вивченні Землі, її геосфер та їхніх компонентів.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
(1 – знати, 2 – вміти, 3 – [комунікація], 4 – [автономність та відповідальність])				
Код	Характеристика результату			
1.1.	Головну мету та функції науки; можливості їх застосування у процесі виконання науково-дослідних робіт у галузі ґрунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування.	лекції	контрольна робота	15
1.2.	Існуючу (сучасну) ситуацію в галузі ґрунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування щодо можливостей проведення актуальних і затребуваних наукових досліджень у цій галузі; особливості права інтелектуальної власності на виконані роботи.	лекції		
1.3.	Основні наукові праці та досягнення вітчизняних учених у галузі ґрунтознавства, земельних ресурсів і територіального планування, що формують сучасний стан науки в цій сфері.	лекції	контрольна робота	15
1.4.	Шляхи та перспективи розвитку наукових досліджень у галузі	Лекції		

	грунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування			
2.1.	Формулювати мету, основні завдання наукового дослідження.	семінари	виступ на семінарах	10
2.2.	Проводити аналіз різнорідних джерел для одержання повної, точної та достовірної інформації для проведення наукових досліджень.	семінари	виступ на семінарах	
2.3.	Представляти сучасну ситуацію в галузі ґрунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування у зв'язку з впровадженням нових технологій проведення науково-дослідних робіт.	семінари	виступ на семінарах	10
2.4.	Залучати найсучасніший інструментарій для розв'язання поставлених завдань та використовувати системний підхід під час вивчення основних теоретичних положень курсу.	семінари	виступ на семінарах	
3.1.	Демонстрація знань, умінь і навичок.	консультація	іспит	40
4.1.	Самостійна аналітична задача.	лекції, консультації впродовж семестру	захист виконаної самостійної роботи	10

6. Співвідношення результатів вивчення дисципліни з програмними результатами навчання.

Програмні результати навчання	Результати навчання (за кодами)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	4.1
ПРН02. Застосовувати свої знання для визначення і вирішення проблемних питань і прийняття обґрунтованих рішень в науках про Землю.		+	+		+				+	+
ПРН05. Планувати і здійснювати наукові експерименти, писати наукові роботи за фахом.	+				+	+				+
ПРН07. Знати сучасні методи дослідження Землі та її геосфер і вміти їх застосовувати у виробничій та науково-дослідницькій діяльності.	+	+	+	+		+	+	+		+
ПРН10. Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї в області наук про Землю.					+	+	+	+		+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання:

- **поточне (семестрове) оцінювання** (семінари (мінімальна оцінка 24, максимальна 40; контрольні роботи (6 – 10); самостійна робота (5 – 10));
- **підсумкове (заключне) оцінювання у формі іспиту** (оцінка за знання теорії – мінімум 12, максимум 20 балів; оцінка за практичну частину – 13–20 балів).

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум – 35 балів, для допуску до форми підсумкового контролю необхідно обов'язково додатково виконати індивідуальне комплексне завдання.

7.2. Організація оцінювання.

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами відповідей на семінарських заняттях, написання письмових контрольних робіт та іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її

опанування на належному рівні така:

- знання (1.1–1.4 – 30 балів);
- уміння (2.1–2.4 – 20 балів);
- комунікація (3.1 – 40 балів);
- автономність та відповідальність (4.1 – 10 балів).

Загалом система оцінювання спирається на Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (друга редакція), яке введено в дію наказом ректора № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.3. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка за 100-бальною системою	Оцінка за 4-бальною системою при складанні іспиту (національною шкалою)
90 – 100	Відмінно
75 – 89	Добре
60 – 74	Задовільно
0 – 59	незадовільно

8. Структура навчальної дисципліни

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.

№ лекції	Тема лекції	Кількість годин		
		Лекції	Сем.	Сам.
Тематична частина 1. “Загальні питання методології та організації наукових досліджень”.				
1	Наука та наукова діяльність у сучасному світі: теоретичні та методологічні принципи науки; види та ознаки наукового дослідження; методологія і методи наукових досліджень; організація наукової діяльності в Україні.	2	2	6
2	Технологія проведення наукових досліджень: загальна характеристика процесів наукового дослідження; формулювання теми наукового дослідження та визначення робочої гіпотези; визначення мети, завдань, об’єкта й предмета дослідження; виконання теоретичних і прикладних наукових досліджень; оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу.	2	2	8
3	Інформаційне забезпечення	1	1	8

	проведення наукових досліджень: види та пошук необхідної інформації; бібліографічний апарат; робота над написанням наукових робіт.			
Тематична частина 2. “Основи інтелектуальної власності”.				
4	Поняття та види права інтелектуальної власності: вітчизняна нормативно-правова регламентація права інтелектуальної власності; співвідношення права інтелектуальної власності з правом власності; види права інтелектуальної власності; система державної охорони права інтелектуальної власності	2	2	8
5	Авторське право та суміжні права: поняття авторського права; джерела авторського права; об’єкти та суб’єкти авторського права; зміст авторського права; строк дії авторського права; суміжні права.	2	2	8
6	Право промислової власності. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг як об’єкт права інтелектуальної власності. Нетрадиційні об’єкти права інтелектуальної власності. Договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.	1	1	8
Тематична частина 3. “Організація проведення наукового дослідження в сфері наук про Землю зі спеціалізацією з ґрунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування”.				
7	Особливості організації та проведення наукових досліджень у сфері ґрунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування: можливості застосування функцій науки у процесі виконання науково-дослідних робіт у сфері ґрунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування; спеціальні методи наукових досліджень.	2	2	8
8	Основні сучасні наукові досягнення вітчизняних учених і перспективні напрями наукових досліджень у галузі ґрунтознавства, земельних ресурсів та територіального планування.	2	2	8

ВСЬОГО	14	14	62
---------------	-----------	-----------	-----------

Загальний обсяг – **90** год., в тому числі: лекцій – **14** год., семінарських занять – **14** год., самостійної роботи – **62** год.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Аксютіна А. В. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / А. В. Аксютіна, О. В. Нестерцова-Собакар, В. В. Тропін [та ін.]; За заг. ред. О. В. Нестерцової-Собакар. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 140 с.
2. Афанасьєв А. Основи наукових досліджень: навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т. – Х. : ХНЕУ, 2005. – 96 с.
3. Бондаренко Е. Л. Застосування систем штучного інтелекту при підготовці фахівців з картографії та геоінформатики в Україні / Е. Л. Бондаренко, Т. В. Дудун // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2025. – Т. 106. – № 2. – С. 192–210. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v106i2.6008>
4. Бондаренко Е. Л. Методологічні особливості картографування природно-заповідного фонду України засобами інтерактивних карт (на прикладі Полтавської області) / Е. Л. Бондаренко, М. О. Кирилюк // Проблеми безперервної географічної освіти і картографії. – 2020. – № 31. – С. 6–14. DOI: <https://doi.org/10.26565/2075-1893-2020-31-01>
5. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності: навч. посібник, вид. 2-ге / І. І. Дахно. – К.: ЦНЛ, 2006. – 278 с.
6. Добронравова І. С. Філософія та методологія науки. Підручник для університетів / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. – 223 с.
7. Науково-дослідна робота в геодезії та картографії: навч.-метод. посібник / уклад.: С. М. Білокринцький. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. – 156 с.
8. Національний атлас України. Наукові основи створення та їх реалізація / за ред. Л. Г. Руденка. Київ: Академперіодика, 2007. – 407 с.
9. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 350 с.
10. Право інтелектуальної власності. Академічний курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К. Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
11. Харченко О. С. Вдосконалення захисту прав людини на результати інтелектуальної, творчої діяльності. / О. С. Харченко, О. О. Каращук, М. С. Ковальчук // Актуальні питання вдосконалення національного механізму захисту прав людини в Україні : моногр.; за ред. Бисаги Ю. М., Перегуди Є. В., Сердюк Н. А, Ковальчука О. М, Марченка М. В. – Київ-Тернопіль: Бескиди, 2022. – С. 215–232.
12. Bondarenko E. Conceptual model for the development of Geo-ecological atlas

of the Natural Reserve Fund of Ukraine / E. Bondarenko, M. Kyryliuk // *Geodesy and Cartography*, 2023, № 49 (2). P. 99–108. DOI: <https://doi.org/10.3846/gac.2023.15373>

13. Kharchenko O. Protection of intellectual property rights on the Internet: new challenges / O. Kharchenko, O. Kronda, I. Kryvosheyina, K. Zerov // *Revista Amazonia Investiga*. – 2021. – № 10(41). – P. 224–236.

Додаткова.

1. Бондаренко Е. Л. Модель геоінформаційної підготовки фахівців з картографії у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка / Е. Л. Бондаренко, Т. В. Дудун // *Інформаційні технології і засоби навчання*. – 2024. – Т. 101. – № 3. – С. 108–126. DOI: [10.33407/itlt.v101i3.5627](https://doi.org/10.33407/itlt.v101i3.5627)

2. Грищенко І. Основи наукових досліджень: Навч. посібник / І. Грищенко. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2001. – 185 с.

3. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. – Видання офіційне. – К.: ДП “УкрНДНЦ”, 2016. – 16 с.

4. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис: загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, IDT). – Видання офіційне. – К.: Держспоживстандарт України, 2007. – 124 с. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної і видавничої справи).

5. Закон України “Про наукову і науково-технічну діяльність” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// zakon1. rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12).

6. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О. В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.

7. Ландшафтне планування в Україні: методичні настанови / за ред. Л. Г. Руденка. – Київ: Реферат, 2014. – 144 с.

8. Медведєва В. М. Основи наукових досліджень: практикум / В. М. Медведєва. – К.: Ліра-К, 2017. – 84 с.

9. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень / В. І. Романчиков. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

10. Скорочені таблиці УДК [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://udcsummary.info/php/index.php?lang=uk&pr=Y>

11. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / Г. С. Цехмістрова. – К.: Вид. дім “Слово”, 2003. – 240 с.

12. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – 5-те вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 307 с.

13. The APA Guide / Publication manual of the American Psychological Association (7th ed.). – Washington D. C., 2020. – 272 p.